

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷ • تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ • توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز • تلفن: ۶۶۲۸۷۳۴۴ • چاپ: صمیم

شترت

شنبه ۲۲ دی ۱۴۰۳ • ۱۰ رجب ۱۴۴۶ • ۱۱ ژانویه ۲۰۲۵ • سال بیست‌ویکم • شماره ۵۰۲۳ • ۱۲ صفحه

اذان ظهر تهران ۱۲:۱۲ • اذان مغرب ۱۷:۲۰ • اذان صبح فردا ۵:۴۵ • طلوع آفتاب ۷:۱۴

سفرخوانی

از گرونیکا تا «تصادف»



علی مرسلی

دندان‌پزشک

«گرونیکا» معروف‌ترین اثر موزه رایناصوفیای مادرید است. خیلی‌ها فقط برای دیدن این اثر پابلو پیکاسو به این موزه می‌آیند. گرونیکا، نمایی از بمباران شهر گرونیکا در شمال اسپانیا توسط نازی‌ها به درخواست فرانکو و نیروهای ملی‌گرا را نشان می‌دهد. پیکاسو اگرچه مثل لورکا (شاعر) حضور فیزیکی در جنگ داخلی اسپانیا نداشت، ولی به‌وضوح دلش با چپ‌ها بود و در گرونیکا هم این همراهی را نشان داده است. اما در موزه رایناصوفیا اثر دیگری هم وجود دارد که خیلی از بازدیدکنندگان سراغ آن نمی‌روند و از وجودش بی‌خبرند. اسم این اثر جالب، «تصادف» است. این اثر آلفونسو پونسه کشیده که از قضا همکار گروه لورکا در تئاتر باراکا بوده (بیشت صحنه را نقاشی می‌کرده) است. این اثر سلف‌پرترهای عجیب‌وغریبی از خود پونسه است که آلفونسو را در حال مرگ بعد از یک تصادف نشان می‌دهد. نور، ترکیب و چیدمان اثر بسیار عجیب است و عجیب‌تر این است که این اثر در سال ۱۹۳۶ کشیده شده؛ همان سالی که آلفونسو چند ماه بعد از کشیدن این اثر، توسط جمهوری خواهان چپ به اتهام فلاژنزیست و ملی‌گرا بودن دستگیری و تیرباران شد و انگار پیشگوی از سرنوشت خودش بوده است.

این اثر اگرچه مثل گرونیکا پیکاسو شهرت جهانیگر ندارد و سیاسی هم تعبیر نمی‌شود، ولی جنبه دیگری از جنگ داخلی اسپانیا را نشان می‌دهد و آن رنج همه قربانیان جنگ داخلی اسپانیا (حتی طرفدار سلطنت و ملی‌گرا) فارغ از موضع سیاسی‌شان است. آن مایشن چپ‌شده در ۱۹۳۶، همان اسپانیای دچار جنگ داخلی است و آلفونسو که از داخل آن در حالت احتضار به بیرون برت شده، همان مردم قربانی جنگ داخلی هستند که فارغ از چپ یا ملی‌گرا بودن، بی‌طرف‌بودن، نقاش، شاعر یا سیاست‌مدار بودن، قربانی می‌شوند.

دو نویسنده انگلیسی، آرتور کوستلر و جرج اورول در جریان جنگ داخلی اسپانیا به این کشور رفته‌اند و خاطرآتشان را در دو کتاب گفت‌گو با مرگ و زنده‌باد کانالونیا نوشته‌اند. هر دو نویسنده انگلیسی بی‌طرف نبودند و برای کمک به چپ‌های جمهوری خواه به آنجا رفته بودند. اورول از ناحیه گردن تیر خورد و کوستلر هم به زندان افتاد و نزدیک بود تیرباران شود. کتاب‌های خاطرات هر دو نفر اگرچه سوگیری صادقانه آنها در دفاع از چپ‌های آتاریشیست را نشان می‌دهد، اما حقایق جالبی دارد. اورول هم چپ‌ها و هم فاشیست‌ها در دروغ‌گو می‌خواند و کوستلر هم از بی‌برنامگی و ساده‌انگاری آتاریشیست‌ها می‌نویسد و جالب اینکه هم اورول و هم کوستلر، هر دو دشمنان بزرگ شوروی کمونیستی می‌شوند که حامی آتاریشیست‌های اسپانیا علیه فرانکو و ملی‌گراها بود. گرونیکا اگرچه تصویری بی‌تظیر و نمادین از جنگ داخلی اسپانیاست، اما «تصادف» پونسه، به تصویری که ما در این زمان از اسپانیای زمان جنگ داخلی داریم، بسیار نزدیک‌تر و واقع‌گرایانه‌تر است؛ واژگون، کج و خون لود، در تاریکی اروپایی که هر روز بیشتر در باتلاق جنگ و هراس از فرومی‌رود.



عکس‌ها، دیسامبر ۲۰۲۳، موزه رایناصوفیا، مادرید

چند روز پیش شنونده تجربه دوستی بودم که همراه با گروهی از آموزگاران در روستاهای مختلف خراسان رضوی با دانش‌آموزان «فلسفه برای کودکان» کار کرده بودند و به این نتیجه رسیده بودند مشکل اصلی ناتوانی دانش‌آموزان در «خواندن» است. آنان به تجربه دریافته بودند که هیچ چیزی مانند «خواندن کتاب‌های خوب غیردرسی» مهارت خواندن را تقویت نمی‌کند و دانش‌آموزان پس از خواندن ۱۰ کتاب به طور چشمگیری در مهارت خواندن رشد می‌کنند.

شنیدن تجربه‌های او خوشحالم کرد، چون بیش از یک دهه است که این تجربه‌ها آزموده شده است. از اوایل دهه ۹۰ که ترویج کتاب‌خوانی در روستاهای ایران رونق گرفت و داوطلبانی جان‌شيفته، در روستاهایشان کتابخانه راه انداختند، پس از گذشت مدتی کوتاه اولین دست‌آورد محاسبه‌نشده‌شان که غافلگیرشان کرده بود، همین بود. آن روستاها نام و نشان دارند و پژوهشگران می‌توانند آنها را با روستاهای کناری‌شان مقایسه کنند و تفاوت را ببینند.

من فقط چند روستا از بسیار را اینجا نام می‌برم تا اگر کسی در آموزش‌وپرورش ذوق پژوهش داشت، تجربه ما را راستی‌آزمایی کند: شمسلی (استان یزد)، ابویسان (خراسان رضوی)، رمین و ابتر (سیستان‌وبلوچستان).

روستاهای دیگری هم هستند، اما این چهار روستا را چون اطلاع دقیق دارم و طول و استمرار فعالیتشان چندان بوده که قابل ارزیابی باشد، نام بردم. کودکان و نوجوانانی که اوایل دهه ۹۰ در این روستاها ضمو فعال کتابخانه بودند، اکنون بسیاری‌شان در رشته‌های خوب دانشگاه‌ها مشغول تحصیل هستند.

-
-
-

اشاره به بخشی از این تجربه‌ها به این دلیل است که این روزها، بار دیگر عملکرد ضعیف دانش‌آموزان ایرانی در آزمون تمیز و پرلز در کانون توجه قرار گرفته است.

روزنامه شرق نوشته است: طبق نتایج آزمون تمیز، ۲۱ درصد از دانش‌آموزان ایران عملکرد بسیار ضعیفی دارند و از هر پنج دانش‌آموز، دو نفر هیچ چیزی نمی‌آموزند. این وضعیت ناشی از روش‌های نامناسب



شهرستان «کازرون» با ۲۷۰ هکتار نرس‌زار، یکی از قطب‌های اصلی تولید گل ترنم در استان فارس و کشور است و بزرگ‌ترین دیمزار ترنم کشور در بخش «جره» و «بالاده» این شهرستان قرار دارد. عکس: رضا قادری، ایرنا

سخنی با رئیس‌جمهور و وزیر آموزش‌وپرورش

نقطه آغاز اصلاح آموزش‌وپرورش



علی اصغرسیدآبادی

آموزش و سیاست‌های نادرست در حمایت ناکافی از مدارس دولتی و دانش‌آموزان ضعیف است. بخشی از کارشناسان دلیل اصلی را بی‌عدالتی آموزشی می‌دانند و معتقدند «منابع به‌گونه‌ای تخصیص می‌یابد که مدارس موفق‌تر و دانش‌آموزان قوی‌تر بیشتر حمایت شوند». این موضوع در سخنان رئیس‌جمهور نیز بسیار پررنگ است. وزیر امور و پرورش هم چندین پیشنهاد برای بهبود وضعیت ایران در آزمون‌های تمیز و پرلز» گفته است. قطعاً منظور از این راهکار آموزش گلخانه‌ای گروهی برای موفقیت در این آزمون‌ها و بالا بردن رتبه ایران نیست. این دو آزمون نشان می‌دهد مهارت خواندن و سواد علمی و ریاضی دانش‌آموزان ایرانی بسیار پایین است.

برای دریافت این موضوع حتی نیازی نیست به نتایج این دو آزمون نگاه کنیم؛ کافی است کتابی را جلوی دانش‌آموزان چهارم دبستان به بالا بگذاریم و بگویم از رو بخوانند.

از آنجا که مهارت خواندن، پایه یادگیری علوم دیگر است، اهمیتی مضاعف دارد. بااین‌حال بد نیست به تجربه دیگری هم اشاره کنیم. معمولاً با توجه به نگاهی که در بنده کارشناسی آموزش‌وپرورش حاکم است، این راهکارها به فعالیت‌هایی شکلی مکانیکال، رسمی، تا حدودی اجباری و کم‌تأثیر تقلیل پیدا می‌کنند.

این روزها مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور ایران، نیز از ضرورت اصلاح آموزش‌وپرورش می‌گوید و سخنانش در باب آموزش‌وپرورش نسبت به دیگر مدیران تازگی دارد.

اگر به مطالعات پرلز و تمیز نگاهی بیندازیم، راه‌حل‌ها درون

گزارش خوانی

خواسته‌های کوچکی که برایمان آرزو شده است

شده است؛ از خرید لباس و تفریح و سفر تا داشتن یک خانه مناسب که همه از نیازهای اولیه هر شهروندی است. فقط می‌توانم بگویم خوش‌به حال آنها که مهاجرت کردند و رفتند. حداقل دیگر درگیر تأمین نیازهای اولیه خود نیستند که آن‌هم با هزار بدبختی بخشی از آن تأمین شود.»

در آرزوی خرید یک ماشین خواهیم ماند

جوان خوش‌برخوردی است. محمد پسری ۳۱ساله است که از سال قبل پولی را پس‌انداز کرده تا بتواند با آن برای خودش ماشین سواری بخرد. پاسخ می‌دهد: «همه چیز آن‌قدر غیرقابل دسترس است که اگر بخواهم واقع‌بین باشم، همه چیز کم‌کم آرزو خواهد شد. سال قبل با هزار زحمت ۳۰۰ میلیون پول جمع کردم تا بتوانم ماشین بخرم، اما هرچقدر پول من بیشتر شد، قیمت‌ها بالاتر رفت. می‌دانم اگر الان بتوانم ماشین بخرم، دیگر نمی‌توانم و بعد از آن عید واقعا باید آرزوی خرید ماشین را به‌گور ببرم. آن‌قدر همه چیز به‌سرعت گران‌تر می‌شود که هرچه می‌دوم نمی‌رسم. با ۳۰۰ میلیون سال‌های قبل چه ماشینی می‌شد خرید و حالا چه ماشینی؟ فقط امیدوارم کمک مالی به من شود تا بتوانم قبل از عید یک سواری بخرم.»

همه زندگی آرزو شده است

نسرين حالا ۲۹ سال دارد و نگران ۳۰سالگی‌اش در این شرایط است. از کارهایی که دوست داشته انجام دهد و نتوانسته می‌گوید: «از صبح که بیدار می‌شوم تا چند ساعت قبل از خواب و حتی بین دورهمی با

سبزخوانی

از «راوی بحران»

تا «عامل تغییر»

احمد افروز

آلودگی هوا، این معضل پرتکرار سال‌های اخیر، رفته‌رفته به یک بحران اجتماعی تبدیل شده است که نه‌تنها تهدیدی برای سلامت جسمانی شهروندان به شمار می‌آید، بلکه تأثیرات گسترده‌تری بر وضعیت اجتماعی، روانی و فرهنگی جامعه دارد. ادامه این روند می‌تواند موجب افزایش نارضایتی عمومی و در نتیجه بروز شکاف‌های اجتماعی در جامعه شود. در این میان، رسانه‌ها به عنوان نهادهای اصلی انتقال اطلاعات و شکل‌دهی به افکار عمومی، نقش کلیدی در مواجهه با این بحران ایفا می‌کنند.

با ننگاه به عملکرد رسانه‌ها، بزرگ‌ترین ضعف آنها در پرداختن به بحران آلودگی هوا، ارائه‌نکردن تحلیل‌های عمیق و راه‌حل‌های عملی است. بیشتر رسانه‌ها در بهترین حالت، به پوشش اخبار مربوط به میزان آلاینده‌ها و اعلام وضعیت هشدار می‌پردازند، بدون آنکه توجهی به دلایل اساسی این بحران داشته باشند. آلودگی هوا فقط ناشی از شرایط طبیعی یا تصادفی نیست، بلکه حاصل سیاست‌های نادرست در عرصه‌های مختلف مانند حمل‌ونقل، مدیریت منابع انرژی و حتی تصمیمات شهری است. رسانه‌ها به‌جای پرداختن به امر روزنامه‌نگاری تحقیقی و بررسی علل اصلی آلودگی هوا و پرداختن به قصورات موجود، رویکردی منفعلانه در پیش گرفتند. لیکن با تمرکز بر اصول روزنامه‌نگاری حرفه‌ای و مسئولیت اجتماعی رسانه، باید نقش‌فعال‌تری در شفاف‌سازی دلایل این بحران و ارائه راهکارهای پایدار ایفا کنند. اگر رسانه‌ها در این زمینه قوی عمل کنند، می‌توانند به ایجاد یک آگاهی عمومی وسیع درباره پیوند بحران محیط زیست و بحران‌های اجتماعی کمک کنند.

در علوم ارتباطات اجتماعی، یکی از اصول اساسی ارتباطات، «انتقال معنا» است. رسانه‌ها در فرایند ارتباطی خود باید بتوانند معنا و مفهوم بحران آلودگی هوا را به طور دقیق و جامع به مخاطب منتقل کنند. این انتقال معنا فقط با گزارش‌گیری و انتشار اخبار و آمار نمی‌تواند انجام شود، بلکه نیاز به تحلیل‌های عمیق و پرداختن به دلایل و پیامدهای این بحران دارد. در این فرایند، «کنشگران» رسانه‌ای باید به طور فعال و مسئولانه اطلاعات را به‌گونه‌ای ارائه دهند که موجب تحریک نگرش‌های مثبت و ایجاد تغییرات رفتاری در جامعه شود.

رسانه‌ها با درک عمیق‌تر از نقش خود به عنوان عامل تأثیرگذار در ساخت اجتماعی واقعیت، می‌توانند با تولید محتوای آموزشی و اطلاعاتی درباره پیامدهای بحران آلودگی هوا، توجه عمومی‌را جلب و مسئولان و حتی شهروندان را به اتخاذ تصمیمات صحیح در قبال محیط زیست تشویق کنند. به عبارت دیگر، رسانه‌ها باید از جایگاه «راوی بحران» به «عامل تغییر» حرکت و نقشی فعال در شکل‌دهی به فرایند تصمیم‌سازی و سیاست‌گذاری ایفا کنند. از منظر دیگر، بحران آلودگی هوا همچنین در ارتباط با «بحران‌های اجتماعی» دیگر قرار دارد. براساس نظریه‌های اجتماعی، بحران‌های زیست‌محیطی می‌توانند باعث تشدید بحران‌های اقتصادی، اجتماعی و حتی سیاسی شوند. آلودگی هوا، به‌ویژه در مناطقی که افراد در شرایط اقتصادی ضعیف‌تری زندگی می‌کنند، بیشترین تأثیر را بر سلامت عمومی و روانی شهروندان می‌گذارد. تعطیلی‌های مکرر که حاصل آن اختلال در امور اقتصادی بخش عظیمی از مردم، افت شدید کیفیت نظام آموزشی، ایجاد هزینه‌های هنگفت بر کشور و… است، نه‌تنها نابرابری‌های اجتماعی را تشدید می‌کند، بلکه می‌تواند به بی‌اعتمادی عمومی و افزایش تنش‌های اجتماعی منجر شود.

در این میان، فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی به عنوان «فضاهای دیجیتال» می‌توانند فرصت‌های جدیدی برای رسانه‌ها ایجاد کنند. رسانه‌ها با استفاده از این پلتفرم‌ها می‌توانند کمپین‌های مردمی راه‌اندازی کنند و از قدرت «هم‌فرازی رسانه‌ای» بهره‌برداری کنند تا عموم مردم را به مشارکت در اقدامات جمعی برای کاهش آلودگی هوا ترغیب کنند. در نهایت، رسانه‌ها نه‌تنها باید اخبار را منتشر کنند، بلکه باید در فرایند «ساخت معنا» و تغییر نگرش‌های اجتماعی فعالانه مشارکت داشته باشند. بحران آلودگی هوا، همان‌طورکه یک بحران زیست‌محیطی است، باید به یک مسئله اجتماعی تبدیل شود که در آن تمامی اقشار جامعه، مسئولان و رسانه‌ها در ایجاد تغییرات مثبت مشارکت کنند.

رسانه‌ها به عنوان یکی از نهادهای اصلی خصوصی و استفاده تبلیغاتی از داده‌های سیری را رد و اعلام کرد دستیار صوتی هوش مصنوعی این شرکت هرگز از اطلاعات کاربران سوءاستفاده نمی‌کند. این همچنین در این بیانیه تأکید کرد سیری برای ساخت پروفایل بازاربازی طراحی نشده و تبلیغ‌کنندگان به داده‌های آن دسترسی ندارند. این بیانیه پس از آن منتشر شد که ایل با پرداخت ۹۵ میلیون دلار شکایتی را حل‌وفصل کرد که به ادعاهای ضبط مکالمات کاربران توسط سیری در سال ۲۰۱۹ مربوط بود.

ایل با انتشار بیانیه‌ای، شایعات مربوط به نقض حریم خصوصی و استفاده تبلیغاتی از داده‌های سیری را رد و اعلام کرد دستیار صوتی هوش مصنوعی این شرکت هرگز از اطلاعات کاربران سوءاستفاده نمی‌کند. این همچنین در این بیانیه تأکید کرد سیری برای ساخت پروفایل بازاربازی طراحی نشده و تبلیغ‌کنندگان به داده‌های آن دسترسی ندارند. این بیانیه پس از آن منتشر شد که ایل با پرداخت ۹۵ میلیون دلار شکایتی را حل‌وفصل کرد که به ادعاهای ضبط مکالمات کاربران توسط سیری در سال ۲۰۱۹ مربوط بود.

۹۵ میلیون دلار

ایل با انتشار بیانیه‌ای، شایعات مربوط به نقض حریم خصوصی و استفاده تبلیغاتی از داده‌های سیری را رد و اعلام کرد دستیار صوتی هوش مصنوعی این شرکت هرگز از اطلاعات کاربران سوءاستفاده نمی‌کند. این همچنین در این بیانیه تأکید کرد سیری برای ساخت پروفایل بازاربازی طراحی نشده و تبلیغ‌کنندگان به داده‌های آن دسترسی ندارند. این بیانیه پس از آن منتشر شد که ایل با پرداخت ۹۵ میلیون دلار شکایتی را حل‌وفصل کرد که به ادعاهای ضبط مکالمات کاربران توسط سیری در سال ۲۰۱۹ مربوط بود.